

Жаратылыстану-математика циклы пәндері бойынша Президенттік олимпиаданы, жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық олимпиадалар мен ғылыми жобалар конкурстарын, орындаушылардың республикалық конкурстары мен кәсіби шеберлік конкурстарын ұйымдастыру және өткізу қағидаларын бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 13 наурыздағы № 99 Бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2012 жылы 11 сәуірде № 7547 тіркелді.

"Білім туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы 70) тармақшасына сәйкес **БҰЙЫРАМЫН:**

Ескерту. Кіріспе жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 07.08.2023 № 248 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1. Бекітілсін:

1) Жаратылыстану-математика циклы пәндері бойынша Президенттік олимпиаданы ұйымдастыру және өткізу қағидалары осы бұйрыққа 1-қосымшаға сәйкес;

2) Жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық олимпиадаларды ұйымдастыру және өткізу қағидалары осы бұйрыққа 2-қосымшаға сәйкес;

3) Жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық ғылыми жобалар конкурстарын ұйымдастыру және өткізу қағидалары осы бұйрыққа 3-қосымшаға сәйкес ;

4) Орындаушылардың республикалық конкурстарын ұйымдастыру және өткізу қағидалары осы бұйрыққа 4-қосымшаға сәйкес;

5) Кәсіби шеберліктің республикалық конкурстарын ұйымдастыру және өткізу қағидалары осы бұйрыққа 5-қосымшаға сәйкес.

2. Мектепке дейінгі және орта білім департаменті (Ж.А.Жонтаева):

1) осы бұйрықты белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді қамтамасыз етсін;

2) мемлекеттік тіркеуден өткеннен кейін осы бұйрықты бұқаралық ақпарат құралдарында жарияласын.

3. "Жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық олимпиадалар мен ғылыми жарыстар, орындаушылар мен кәсіби шеберліктің республикалық конкурстарын өткізу ережесін бекіту туралы" Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрі міндетін атқарушының 2007 жылғы 28 желтоқсандағы № 668

бұйрығының (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 5100-мен тіркелген, "Заң газетінің" 2008 жылғы 28 қарашадағы № 182 (1408) санында жарияланған) күші жойылды деп танылсын.

4. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау вице-министр М.Н.Сарыбековке жүктелсін

5. Осы бұйрық алғаш ресми жарияланғаннан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Министр

Б. Жұмағұлов

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2012 жылғы 13 наурыздағы
№ 99 бұйрығына 1-қосымша

Жаратылыстану-математика циклы пәндері бойынша Президенттік олимпиаданы ұйымдастыру және өткізу қағидалары

Ескерту. 1-қосымша жаңа редакцияда - ҚР Білім және ғылым министрінің 08.08.2014 № 340 бұйрығымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

1. Жалпы ережелер

1. Осы Жаратылыстану-математика циклы пәндері бойынша Президенттік олимпиаданы (бұдан әрі – Президенттік олимпиада) өткізу қағидаларын анықтайды, Президенттік олимпиадаға қатысу және жеңімпаздарды өткізіу тәртібін белгілейді.

2. Президенттік олимпиада Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі (бұдан әрі – Министрлік) өткізетін жыл сайынғы іс-шара болып табылады.

3. Президенттік олимпиаданың мақсаттары мен міндеттері:

1) орта білім беру ұйымдарының оқушылары арасында математика, физика, химия және биологиядан дарынды оқушыларды анықтау үшін кәсіптік бағдар мен болашақтағы интеллектуалдық дамуына қолайлы жағдай жасау;

2) жаратылыстану-математикалық бағыттағы пәндерді оқутуда оқушылардың қызығушылығын арттыру, теориялық білімдері мен дағдыларын тереңдету;

3) тұлғаның өзін-өзі жетілдіруіне және дамытуына жағдай жасау.

2. Президенттік олимпиаданы ұйымдастыру және өткізу тәртібі

4. Президенттік олимпиада жыл сайын үш кезеңде өткізіледі:

1) бірінші (өңірлік) кезең – 1 қыркүйектен 1 қарашаға дейін;

2) екінші (іріктеу) кезең – 2 турда өткізіледі:

1 тур (қашықтық) – 15 қарашаға дейін;

2 тур (шығармашылық) – қашықтық турды өткізу күні;

3) үшінші (республикалық) кезең – 30 қарашаға дейін.

Екінші (шығармашылық) турға қатысушылар 45 минут ішінде 1 беттен аспайтын көлемде эссені олардың оқу тілінде жазады.

Президенттік олимпиаданың әрбір қатысушысы барлық кезеңдерде мынадай төрт пән бойынша тапсырмаларды оқу тілінде орындайды: математика, физика, химия және биология.

Ескерту. 4-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің м.а. 15.03.2019 № 114 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

5. Президенттік олимпиаданың барлық кезеңдерін тапсырмалармен оамтамасыз етуді дарынды балалармен жұмыс жүргізу саласындағы ұйым - "Дарын" республикалық ғылыми-практикалық орталығы жүзеге асырады (бұдан әрі – "Дарын" РҒПО).

6. Президенттік олимпиаданың өңірлік кезеңін облыстардың, Астана, Алматы және Шымкент қалаларының білім басқармалары, республикалық білім беру ұйымдары (бұдан әрі – РББҰ), "Назарбаев Зияткерлік мектептері" дербес білім беру ұйымы (бұдан әрі – "НЗМ" ДББҰ) және "Республикалық физика-математика мектебі" коммерциялық емес акционерлік қоғамы (бұдан әрі – "РФММ" КеАҚ) өткізеді.

Ескерту. 6-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің м.а. 15.03.2019 № 114 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

7. Президенттік олимпиаданың іріктеу кезеңі Интерактивті студия желісі арқылы республиканың барлық өңірлерінде бір уақытта өткізіледі.

8. Президенттік олимпиаданың іріктеу және республикалық кезеңі Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрінің бұйрығына сәйкес (бұдан әрі - Министрдің бұйрығы) "Дарын" республикалық ғылыми-практикалық орталығымен өткізіледі

3. Президенттік олимпиадаға қатысушылар

9. Президенттік олимпиадаға бұрын-соңды республикалық және халықаралық пән олимпиадаларына қатыспаған республиканың білім беру ұйымдарының 11-сынып оқушылары қатысады.

10. Өңірлік кезеңнің нәтижелері бойынша іріктеу кезеңіне әрбір облыс, Астана, Алматы және Шымкент қалалары, "НЗМ" ДББҰ құрамы 20 адамнан аспайтын команда (әрбір пән бойынша 5 қатысушыдан артық емес), РББҰ және "РФММ" КеАҚ құрамы 8 адамнан аспайтын команда (әрбір пән бойынша 2 қатысушыдан артық емес) ұсынады.

Ескерту. 10-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің м.а. 15.03.2019 № 114 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

11. Республикалық ұйымдастыру комитетінің (бұдан әрі - ұйымдастыру комитеті) іріктеу кезеңінің 2 тур нәтижелері бойынша Президенттік олимпиаданың үшінші (қорытынды) кезеңіне қатысушылардың тізімін бекітеді.

4. Президенттік олимпиаданың қазылар алқасы және ұйымдастыру комитеті

12. Ұйымдастыру комитетінің құрамы Министрдің бұйрығымен бекітіледі.

Ұйымдастыру комитетінің құрамына Министрліктің, Министрлікке ведомстволық бағынысты ұйымдардың, білім беруді басқару органдарының, Қазақстан Республикасы жоғары оқу орындарының ректорлар кеңесі өкілдері кіреді.

13. Ұйымдастыру комитетінің қызметі:

1) Президенттік олимпиаданы дайындау мен өткізудегі тікелей басшылық – ұйымдастыру-әдістемелік жұмыстарын қамтамасыз ету;

2) Президенттік олимпиаданың қазылар алқасын және академиялық тобының құрамын бекіту;

3) Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министріне Президенттік олимпиаданың қорытындылары бойынша ақпарат беру.

14. Президенттік олимпиаданың қазылар алқасы төрағадан, мүшелерінен және хатшыдан тұрады. Қазылар алқасының құрамына алдыңғы қатардағы отандық және шетелдік жоғары оқу орындарының ғалымдары, бұрынғы халықаралық олимпиадалардың жеңімпаздары енеді.

15. Президенттік олимпиаданың қазылар алқасы:

1) Президенттік олимпиадаға қатысушылардың жазбаша жұмыстарын тексереді, олардың нәтижелерін бағалайды;

2) ұйымдастыру комитетіне жүлдегерлер мен жеңімпаздарды марапаттау жөніндегі ұсыныстар жасайды;

3) Президенттік олимпиада қатысушыларының орындаған жұмыстарына талдау жүргізеді.

5. Жеңімпаздар мен жүлдегерлерді марапаттау

16. Президенттік олимпиаданың республикалық кезеңінің барлық қатысушыларына осы бұйрыққа қоса беріліп отырған формасы бойынша сертификаттар тапсырылады.

17. Президенттік олимпиаданың жеңімпаздары мен жүлдегерлері әр пән бойынша Министірліктің дипломдармен марапатталады. Жеңімпаздар саны қатысушылар санының 25%-ын құрайды. Олимпиаданың қорытынды кезеңінде I, II және III дәрежелі дипломдар саны мына үйлесімділікпен анықталады: III дәрежелі дипломдармен жеңімпаздардың 50 %-ы, II дәрежелі дипломдармен 30 %-ы, I дәрежелі дипломдармен 20 %-ы марапатталады.

Жеңімпаздар мен жүлдегерлерге дипломдар бір пәннен жазылады (олардың белгілі бір пәннен неғұрлым көбірек жинаған балының санына сәйкес).

Жаратылыстану-математика циклы
пәндері бойынша Президенттік
олимпиаданы ұйымдастыру және
өткізу
қағидасына қосымша

Форма

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі

"Дарын" республикалық ғылыми-практикалық орталығы

Сертификат

Жаратылыстану-математикалық бағыттағы пәндерден

(математика, физика, химия және биология)

Президенттік олимпиадаға

қатысушы

берілді

Директор (қолы) аты-жөні

М.О.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2012 жылғы 13 наурыздағы
№ 99 бұйрығына 2-қосымша

**Жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық олимпиадаларды
ұйымдастыру және өткізу
ҚАҒИДАЛАРЫ**

1. Жалпы ережелер

1. Жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық олимпиадаларды ұйымдастыру және өткізу қағидалары (бұдан әрі – Олимпиада) республикалық олимпиаданың жалпы білім беретін пәндер бойынша жалпы орта білім беру бағдарламаларын іске асыратын барлық білім беру ұйымдарының оқушыларын, оны ұйымдастыру және өткізу тәртібін анықтайды.

2. Олимпиаданың негізгі мақсаттары мен міндеттері: шығармашылық қабілеттерін дамыту, теориялық білімі мен тәжірибелік шеберлігін тереңдету, жеке тұлғаның өзін-өзі дамытуына ықпал ету, дарынды балаларды анықтау үшін жағдай жасау, халықаралық олимпиадаларға қатысатын оқушыларды іріктеу және даярлау, Қазақстан Республикасында білім берудің беделін көтеру.

3. Министрліктің бұйрығы негізінде Олимпиаданы дайындау және өткізу жөніндегі ұйымдастыру жұмыстарын үйлестіру және жүзеге асыру үшін Республикалық ұйымдастыру комитеті (бұдан әрі - Республикалық ұйымдастыру комитеті) құрылады. Республикалық ұйымдастыру комитетінің құрамына Қазақстан Республикасы Білім және ғылым вице-министрі, төраға және тиісті құрылымдық бөлімшелер мен ведомстволық бағынысты білім беру ұйымдарының жетекшілері енеді.

4. Олимпиаданың республикалық ұйымдастыру комитеті:

1) осы қағидамен белгіленген Олимпиаданың өткізілуін бақылайды;

2) Олимпиадаға басшылық жасауды жүзеге асырады;

3) Олимпиаданы өткізудің қажетті ғылыми-әдістемелік деңгейін қамтамасыз ету үшін пәндер бойынша әдістемелік комиссияларды қалыптастырады;

4) Білім және ғылым министріне немесе оның міндетін атқарушыға Олимпиаданың қазылар алқасы мүшелерінің құрамы және саны жөнінде ұсыныс береді;

5) Олимпиаданың қорытындысын талдайды;

6) Олимпиада материалдарын жариялайды.

5. Олимпиаданың бірінші-үшінші кезеңдеріне басшылық жасауды жүзеге асыру үшін мектепішілік, аудандық, облыстық (қалалық) ұйымдастыру комитеттері құрылады. Олардың құрамын тиісті білім беруді басқару органдары бекітеді.

6. Құрамына пәндер бойынша қазылар алқасының төрағалары енетін уәкілетті органмен бекітілген Әдістемелік кеңес:

1) Олимпиаданың екінші, үшінші және төртінші кезеңдерінің теориялық және эксперименттік тапсырмалары мәтінінің қазақ және орыс тілдеріндегі соңғы нұсқасын әзірлейді;

2) Олимпиаданың барлық кезеңдерін өткізу жөнінде әдістемелік ұсыныс әзірлейді;

3) әр пән бойынша Олимпиаданы өткізу кезеңдерінің түрін, тапсырмалардың үлгісін және бағалау өлшемдерін анықтайды.

7. Олимпиаданың республикалық кезеңінің пәндер бойынша қазылар алқасының құрамына төраға және мүшелер кіреді. Қазылар алқасының саны пәнге байланысты тақ саннан құралады (5 адамнан кем емес).

Олимпиаданың республикалық кезеңінің қазылар алқасының төрағасы мен құрамын Республикалық ұйымдастыру комитетінің ұсынысы бойынша Министрлік бекітеді. Олимпиаданың республикалық кезеңінің қазылар алқасының төрағасы мен мүшелері Олимпиаданың алдыңғы өткен кезеңдердегі қазылар алқасының құрамына ене алмайды.

Қазылар алқасы құрамына жоғары оқу орындарының оқытушылары, әдіскерлер, тәжірибелі мұғалімдер және жоғары білікті білім беруді басқару органдарының өкілдері, сондай-ақ республикалық және халықаралық олимпиадалардың жеңімпаздары енеді. Қазылар алқасының құрамына оқушылары Олимпиаданың облыстық және республикалық кезеңіне қатысатын мұғалімдер енгізілмейді.

8. Олимпиаданың республикалық кезеңінің қазылар алқасының төрағалары:

1) Әдістемелік кеңеспен бірлесе отырып, Олимпиаданың екінші, үшінші және төртінші кезеңдерінің теориялық және эксперименттік тапсырмалары мәтінінің соңғы нұскасын әзірлейді және құрады;

2) орыс тіліндегі тапсырмалардың қазақ тіліне дәлме-дәл аудармасына, берілген тапсырмалардың ғылыми-әдістемелік деңгейіне, міндеттердің нақтылығына және олардың олимпиаданың тиісті кезеңі талабына сәйкестігіне жауап береді;

3) тиісті кезеңдері өткенге дейін тапсырмалардың құпиялығына жауап береді;

4) тапсырмалардың орындалуын бағалау өлшемдері бойынша ұсыныс және пәндік олимпиадалардың регламенттерін (турлардың саны мен бағытын, әрбір турдың ұзақтығын, қажетті құралдардың тізбесін) әзірлеу жөніндегі қазылар алқасының жұмысын ұйымдастырады.

9. Олимпиаданың қазылар алқасы:

1) тапсырмалардың орындалуын бағалау өлшемдерін бекітеді, жұмыстарды тексереді және бағалайды, қатысушыларды үшінші және төртінші кезең тапсырмаларының авторлық шешімімен және жұмыстарды тексеру нәтижесімен таныстырады;

2) қатысушылардың жұмысын бағалаудағы келіспеушілікті талқылайды және қажет болған жағдайда тиісті түзетулер енгізеді;

3) жеңімпаздарды анықтайды және олардың тізімін бекіту үшін Министрлікке ұсынады;

4) Олимпиадаға қатысушылармен орындалған тапсырмаларды талқылауды және үйлестіруді жүргізеді;

5) Республикалық ұйымдастыру комитетімен бірлесе отырып, оқу-жаттықтыру жиынына қатысушылар құрамын және халықаралық олимпиадаларға қатысушы кандидаттарды анықтайды.

2. Олимпиаданы ұйымдастыру және өткізу тәртібі

10. Олимпиаданы оқу жылы бойы 9-11 сынып оқушылары арасында әр жалпы білім беретін пән бойынша білім басқармасының тиісті органдарымен төрт кезеңде өткізеді:

1) бірінші (мектептік) кезең ағымдағы оқу жылының 30 қарашасынан кешіктірмей орта білім беру ұйымдарында ауданның (қаланың) білім басқармасы органдары дайындаған тапсырмалар бойынша өткізіледі;

2) екінші (аудандық/қалалық) кезеңді аудандық немесе қалалық деңгейде ауданның (қаланың) білім басқармасының органдары өткізеді;

3) үшінші (облыстық) кезеңді облыстардың, Астана, Алматы және Шымкент қалаларының білім басқармалары, республикалық білім беру ұйымдары (бұдан әрі –

РББҰ), "Назарбаев Зияткерлік мектептері" дербес білім беру ұйымы (бұдан әрі – НЗМ ДББҰ) және "Республикалық физика-математикалық мектебі" коммерциялық емес акционерлік қоғамы (бұдан әрі – "РФММ" КеАҚ) өткізеді";

4) төртінші (республикалық) кезең республиканың түрлі өңірлерінде жаратылыстану-математикалық және қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы пәндерді бөле отырып өткізіледі.

Қатысушылардың жұмыстарын Олимпиаданың барлық кезеңдерінде қазылар алқасы алдын ала шифрланған және сканерленген түрде ұсынады.

Қазылар алқасы мүшелерінің жұмыстарды бағалауы ұйымдастыру комитеті әзірлеген бағалау критерийлеріне сәйкес қамтамасыз етіледі.

Әр кезеңнің қорытындысы бойынша жұмыстарды бағалау нәтижелері ұйымдастыру комитетіне беріледі.

Ескерту. 10-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің м.а. 15.03.2019 № 114 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

11. Алып тасталды – ҚР Білім және ғылым министрінің м.а. 15.03.2019 № 114 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

12. Олимпиаданың екінші, үшінші және төртінші кезеңдерін өткізу уақыты және Олимпиаданы өткізу тізбесі жыл сайын Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің (бұдан әрі - Министр) бұйрығымен белгіленеді.

Олимпиаданың екінші, үшінші және төртінші кезеңдерінің тапсырмаларын жалпы орта білім беру бағдарламалары бойынша республикалық әдістемелік кеңес (бұдан әрі – олимпиаданың әдістемелік кеңесі) дайындайды және "Дарын" республикалық ғылыми-практикалық орталығы (бұдан әрі – "Дарын" РҒПО) бекітеді.

13. Әр кезеңді өткізуден бір ай бұрын облыстық, Астана және Алматы қалаларының білім басқармалары, "НЗМ" ДББҰ және РББҰ әр қатысушыға Олимпиада материалдарын дайындау үшін оқыту тілдеріне сәйкес әрбір пән және сынып бойынша қатысушылар саны көрсетілген өтінімді "Дарын" РҒПО-ға жібереді.

14. Барлық төрт кезеңнің тапсырмалары "Дарын" РҒПО бекіткен әдістемелік ұсынымдамаларға сәйкес өлшемдер мен параметрлер бойынша бағаланады.

15. Олимпиаданың бірінші және екінші кезеңдеріне орта және жалпы орта білім беру ұйымдарының оқушылары қатысады.

16. Алып тасталды – ҚР Білім және ғылым министрінің м.а. 15.03.2019 № 114 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

17. Олимпиаданың үшінші кезеңіне екінші кезеңнен іріктеліп алынған жалпы орта білім беру ұйымдарының ең үздік үш оқушысы, Астана және Алматы қалалары, "НЗМ" ДББҰ және РББҰ үшін – алты оқушы қатысады.

18. Олимпиадаға қатысу үшін тиісті деңгейдегі білімі бар қатысушылар жоғары сыныптардың бағдарламалары бойынша жіберіледі.

19. Олимпиаданың төртінші кезеңіне нәтижелеріне сәйкес, әр пән және сынып бойынша екі қатысушыдан артық емес жаратылыстану-математикалық бағыттағы пәндер бойынша 9-11 сынып оқушылары және қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы пәндер бойынша 10-11 сынып оқушылары, сондай-ақ олимпиада резервінің оқу-жаттығу жиындарына қатысушылар жіберіледі.

Олимпиаданың төртінші кезеңінің әрбір қатысушысы тапсырмаларды орындау үшін жеке жұмыс орнымен, дәптермен және/немесе "Дарын" РҒПО мөртабаны бар қағазбен, оқу тіліндегі тапсырмалар мәтінімен қамтамасыз етіледі.

Олимпиаданың төртінші кезеңі аяқталған соң қатысушылардың жұмыстарын бағалау нәтижелері "Дарын" РҒПО интернет-ресурсында және өткізу орындарында 1 сағат (60 минут) ішінде орналастырылады.

Олимпиаданың төртінші кезеңінің қорытындысы шығарылғаннан кейін қатысушылар жұмыстарының сканерленген көшірмелері "Дарын" РҒПО интернет-ресурсында қатысушылардың тегі, аты, әкесінің аты (бар болған жағдайда) көрсетілмей орналастырылады.

Олимпиаданың төртінші кезеңінің ашықтығы мен айқындылығын қамтамасыз ету үшін оны өткізу процесі онлайн режимінде қарау үшін бейнебақылау жүйесімен қамтамасыз етіледі.

Ескерту. 19-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің м.а. 15.03.2019 № 114 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

20. Үшінші кезеңді ұйымдастыру комитеті Олимпиаданың республикалық кезеңіне тиісті командаларды қатыстыру үшін өтінімді "Дарын" РҒПО-ға ағымдағы оқу жылының 25 ақпанына дейін жіберуі қажет.

21. Олимпиаданың төртінші кезеңіне қатысатын облыстардың, Астана, Алматы және Шымкент қалаларының, "НЗМ" ДББҰ, РББҰ және "РФММ" КеАҚ командаларын Олимпиада барысында жалпы білім беретін пәндерді оқыту проблемалары бойынша семинарларға, пікірталастарға қатысатын, олимпиадашыларды дайындау бойынша тәжірибе алмасатын мамандар, әдіскерлер, сондай-ақ мұғалімдер алып жүреді.

Ескерту. 21-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің м.а. 15.03.2019 № 114 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

22. Команда жетекшісі Олимпиадаға қатысушылардың Олимпиада өтетін жерге әкелу және тұратын жеріне қайту жолындағы, Олимпиада барысындағы қауіпсіздігін қамтамасыз етеді.

23. Жұмыстарды бағалауда барынша әділдікті қамтамасыз ету үшін әрбір турдан соң Олимпиадаға қатысушылардың барлығымен тапсырмалар талқыланады. Тапсырмаларды талқылаудан кейін қатысушылардың тілегі бойынша жұмыстарды үйлестіру жүргізіледі. Үйлестірудің мақсаты - жұмыстарды бағалауда Олимпиадаға

қатысушылар мен қазылар алқасы мүшелері арасында толық өзара түсіністікке қол жеткізу.

24. Үйлестіруді қазылар алқасының төрағасы және тапсырманы бағалаған қазылар алқасының мүшелері тікелей Олимпиадаға қатысушымен өткізеді.

25. Олимпиадаға қатысушы қазылар алқасының бағасымен келіспеген жағдайда, үйлестіруге бөлінген мерзімде ұйымдастыру комитетінің төрағасына өтініш білдіреді, төраға осы мәселені шешу жөнінде мамандар қатарынан тиісті комиссия құрады.

26. Екінші және үшінші кезең жұмыстарын үйлестіру Олимпиаданың тиісті кезеңі, республикалық кезең аяқталғаннан кейін бір күн ішінде - Олимпиада нәтижелері жарияланғаннан кейін 5 сағат ішінде жүргізіледі.

Ескерту. 26-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің м.а. 15.03.2019 № 114 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

3. Қорытынды ереже

27. Мектепшілік, аудандық және облыстық (қалалық) олимпиадалардың жүлдегерлері білім беру саласындағы жергілікті өкілді және атқарушы органдардың дипломдарымен, грамоталарымен және жүлделерімен марапатталады.

28. Олимпиаданың төртінші кезеңінің жеңімпаздар саны әр пән және сынып бойынша Олимпиаданың төртінші кезеңіне қатысушылар санының 45%-ын құрайды.

Олимпиаданың әр кезеңінің жеңімпаздары I, II және III дәрежелі дипломдармен марапатталады. Олимпиаданың республикалық кезеңінің I, II және III дәрежелі дипломдар саны мына үйлесімдікпен анықталады: III дәрежелі дипломдармен жеңімпаздардың 50 %-ы, II дәрежелі дипломдармен 30 %-ы, I дәрежелі дипломдармен 20 %-ы марапатталады.

29. Егер бірнеше қатысушы жүлделі орындарды анықтау үшін қажетті төмен деңгейге сәйкес бірдей балл санын жинаған жағдайда, жүлдегерлер саны қазылар алқасының шешімімен көбеюі мүмкін.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2012 жылғы 13 наурыздағы
№ 99 бұйрығына 3-қосымша

**Жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық ғылыми жобалар конкурстарын ұйымдастыру және өткізу
ҚАҒИДАЛАРЫ**

Ескерту. 3-қосымша жаңа редакцияда - ҚР Білім және ғылым министрінің 08.08.2014 № 340 бұйрығымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

1. Жалпы ережелер

1. Осы Жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық ғылыми жобалар конкурстарын ұйымдастыру және өткізу қағидалары (бұдан әрі – Ғылыми конкурс) Ғылыми конкурстардың ұйымдастыру және өткізу тәртібін анықтайды.

2. Ғылым мен техника бойынша Халықаралық жарыстардың Ғылыми конкурсын (Intel International Science and Engineering Fair (бұдан әрі – Intel ISEF)) жыл сайын Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі (бұдан әрі – Министрлік) өткізеді.

3. Ғылыми конкурстың мақсаттары мен міндеттері:

1) оқушылардың ғылыми-зерттеу және оқу-танымдық қызметін ынталандыру;
2) ең талантты және дарынды жас зерттеушілерді іріктеу және оларға қолдау көрсету;

3) Қазақстан Республикасының зияткерлік әлеуетін қалыптастыруға ықпал ету.

4. Ғылыми конкурстың іріктеу кезеңі халықаралық қағидалардың (Intel ISEF) талаптарына сәйкес - Ғылыми Рецензиялау Комитетімен (бұдан әрі – ГРК) өткізіледі. ГРК – Ғылыми конкурстың әр кезеңіндегі заңдары, қаулылары және ережелері бар ғылыми жұмыстардың, сертификаттардың, ғылыми зерттеу жоспарларының, экспонаттарының бағалануына жауапты білікті мамандар тобы болып табылады.

Ғылыми конкурстың барлық деңгейлерінде ғылыми жалғандық және бұрмалауға, басқа конкурстарға бұрын-соңды ұсынылған жұмысты өз жұмысы ретінде пайдалану немесе ұсыну, жалған мәлеметтер беруге жол берілмейді.

Ғылыми конкурстың қорытынды кезеңінің қазылар алқасы Министрлікпен бекітеді.

5. ГРК ұсынылған жұмыстарды қарайды, бағалау критерийлары бойынша қосындылап, Ғылыми конкурсты ұйымдастыру және өткізу жөніндегі республикалық ұйымдастыру комитетімен бекітілген әр жобаны рецензиялайды және қоғамдық-гуманитарлық бағыт бойынша облыстық кезеңге, жаратылыстану-математикалық бағыт бойынша республикалық кезеңге қатысушыларды анықтайды.

6. Ғылыми конкурстың қорытынды кезеңінің қазылар алқасы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым вице-министрімен бекітіледі.

7. Ғылыми конкурсқа:

1) аталған ғылым саласындағы фактілер, оқиғалар, құбылыстар және бұрын танылмаған, ерекше жақтары көрсетілген;

2) мектеп тәжірибелерін жетілдіруге, өндірістік процесстердің тиімділігін арттыруға ықпал ететін, практикалық міндеттерді шешуге жаңалықтар әкелетін аппараттардың, модельдердің, құралдардың конструкциялары ұсынылған;

3) әлеуметтік-экономикалық мәселелерді шешуге бағытталған экономикалық-заңдыққа негізделген компьютерлік модельдер және жобалар ұсынылады.

8. Ғылыми конкурса:

1) жарысқа кәметке толмағандар үшін рұқсат етілмейтін аспаптармен жұмыстар, жануарларға қатігездік көрсетілетін эксперименттер, адам денсаулығы мен жануарлар үшін зиян келтіретін заттармен жүргізілетін жұмыстар (улы, радиоактивтік, канцорегендік және мутагендік әсері бар зерттелмеген биологиялық белсенді қосылыстар, адам және жануарлар үшін патогенді немесе шартты патогенді заттар, микроағзалар, вирустар, ішімдік, никотин) жарысқа қатысуға жіберілмейді;

2) республикалық жарыстарда бұрын қаралған және қорғалған жұмыстар Ғылыми конкурса қатысуға жіберілмейді.

9. Зерттеу жұмыстарын рәсімдеуге қойылатын талаптар:

1) жұмыс мәтіні компьютерде басылып мынадай құрылымнан тұруы тиіс:

титул парағы;

мазмұны;

абстракт (аннотация) қазақ немесе орыс тілдерінде (зерттеу жұмысының қай тілде дайындалғанына байланысты), және ағылшын тілінде жазылады;

кіріспе;

зерттеу бөлімі;

қорытынды;

пайдаланылған әдебиеттер тізімі;

2) титул парағында мыналар көрсетіледі:

жұмыс орындалған ұйымның толық атауы, қаласы, мектебі;

автордың (біріккен автордың) тегі, аты, сыныбы;

жұмыстың атауы;

жұмыстың дайындалған бағыты, секциясы;

жетекшінің тегі, аты, әкесінің аты;

қаласы (жарыстың өтетін жері), жылы;

3) абстракт (аннотация) (250 сөзден артық емес) қамтылған жұмыстың қысқаша мазмұнын көрсетуі тиіс:

зерттеудің мақсаты;

гипотезасы;

кезеңдері, зерттеудің реті;

тәжірибенің әдістемесі;

зерттеудің жаналығы және дербестік дәрежесі;

жұмыстың нәтижесі және қорытындысы;

нәтижелерді практикада қолдану салалары;

4) кіріспеде (2 беттен артық емес) мыналар келтіріледі: таңдалған зерттеу тақырыбының өзектілігі, осы жұмыстың мақсаты (міндеті); қойылған міндеттерді шешу әдісі қысқаша көрсетіледі;

5) жұмыстың зерттеу бөлімі (20 беттен кем емес) жеке тараулардан (параграфтардан) тұрады және мыналарды қамтиды:

осы жұмысты жүргізудің қажеттілігіне көз жеткізуге және оның мақсатын (міндетін) құрастыруға мүмкіндік беретін таңдалған тақырып бойынша белгілі нәтижелерге талдама шолу жасау;

қойылған міндеттерді шешу әдістерін сипаттау;

жұмыстың нәтижелері және оларды талқылау;

суретті материалдар (сызбалар, кестелер, фотосуреттер, суреттер);

6) пайдаланылған әдебиеттерге сілтемені төртбұрышты жақшада беру керек. Мәтінде кездесетін сілтемелердің шығуына қарай, нөмірлеу реті болуы керек. Мәтінде кездесетін сілтемелердің шығуына қарай, нөмірлеу реті болады;

7) қорытынды (бір беттен артық емес) жұмыстың негізгі нәтижелері және олардың негізінде жасалған қорытындыларын, жұмыстың нәтижелерін ғылыми және практикалық мақсаттарға пайдалану жөніндегі ұсыныстарды қамтиды;

8) пайдаланылған әдебиеттер жұмыс соңында жалпы тізіммен мынадай тәртіпте беріледі:

автордың тегі және қысқартылған аты-жөні;

мақаланың және журналдың аты (журналдағы мақалалар үшін);

журналдың, кітаптың аты;

басып шығарылған орны және баспасы (кітаптар үшін);

басылған жылы, шығу нөмірі, беті;

9) әрбір жұмыста таңдалған тақырыптың өзектілігі, автордың жұмысқа сіңірген жеке еңбегі, жұмыстың кемшіліктері және нәтижелерін әрі қарай пайдалану жөніндегі ұсыныстары көрсетілген жетекшінің пікірі қоса берілуі керек;

10) төртінші кезеңге (баяндамаға) 135x125 шаршы сантиметр көлемдегі стендке орналастыру үшін демонстрациялық материалдарды жасау ұсынылады.

10. Стендті ресімдеуге қойылатын талаптар:

стендтің жоғарғы жағына көлденеңінен абстрактыны, қатысушының атын, жасын, мектебінің, қаласының, облысының атын орналастыру қажет;

стенд материалдары жұмыстың мазмұнын сипаттайтын нөмірленген кестелер, фотосуреттер, суреттер, диаграммалар енгізіліп, қорытындылары көрсетіліп, талғаммен ресімделеді;

мазмұнды дайындау кезінде негізгі назарды жоба авторының алған нәтижелерін көрсетуге аударылады.

11. Уәкілдік мүшемен бекітілген ғылыми жетекші жұмыс нәтижелері диплом жұмыстарынан, магистрлік және кандидаттық диссертациялардан, ғылыми

ұжымдардың есептерінен көшірілмеген, алынған нәтижелердің нақтылығы мен дұрыстығын қамтамасыз етеді. Оқушы жаңа білім мен өз бетінше зерттеу қызметінің дағдыларына ие болып, өз қолынан келетін жұмысты орындауы керек.

2. Ғылыми конкурсты ұйымдастыру және өткізу тәртібі

12. Зерттеу жұмыстарының тақырыптары "Дарын" республикалық ғылыми-практикалық орталығында (бұдан әрі – "Дарын" РҒПО) Intel ISEF-ке (Вашингтон, АҚШ қ.) тіркелінген жобаларды бекіту аффилендіру үшін тиісті жылдағы 20 қыркүйегінен кешікпей тіркеледі.

13. Ғылыми конкурстар төрт кезеңде өткізіледі:

1) бірінші кезеңді (мектеп, аудандық) – білім бөлімдері;

2) екінші кезеңді (іріктеу алдындағы) – облыстардың, Астана, Алматы және Шымкент қалаларының білім басқармалары, республикалық білім беру ұйымдары (бұдан әрі – РББҰ), "Назарбаев Зияткерлік мектептері" дербес білім беру ұйымы (бұдан әрі – "НЗМ" ДББҰ), "Республикалық физика-математика мектебі" коммерциялық емес акционерлік қоғамы (бұдан әрі – "РФМШ" КеАҚ) екі турда өткізеді:

бірінші тур – жобаларды қорғау;

екінші тур – осы Қағидаларға қосымшада көрсетілген жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық ғылыми жобалар конкурстары өткізілетін пәндер тізбесіне сәйкес оқыту тіліне, сыныбына сай бейіндік пәнді тереңдетіп оқыту бағдарламасы бойынша тестілеу.

Әдістемелік кеңес құрастырған тесттілер 60 сұрақтан тұрады (120 балл), оларды орындауға 2 астрономиялық сағат беріледі.

Үшінші кезеңге тестілеу балдарының жалпы санынан кемінде 50% балл жинаған іріктеу алдындағы кезеңнің екінші турына қатысушылар жіберіледі. Командалық жұмысты үшінші кезеңге жіберу үшін өту баллы жұмыс авторларының жинаған балдарының орташа арифметикалық саны болып табылады;

3) үшінші кезеңді (іріктеу) – жаратылыстану-математикалық бағыттағы пәндер бойынша "Дарын" РҒПО және қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы пәндер бойынша облыстық білім беру ұйымдары (алдын ала сараптама) өткізеді.

Ғылыми конкурстың төртінші кезеңіне ең көп балл жинаған үшінші кезеңнің жүлдегерлері жіберіледі;

4) төртінші кезең (республикалық) - Республикалық ұйымдастыру комитеті (жобаларды қорғау).

Ескерту. 13-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің м.а. 15.03.2019 № 114 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

14. Ғылыми конкурстың бірінші және екінші кезеңдерін өткізу мерзімдері облыстардың, Астана, Алматы және Шымкент қалаларының білім басқармалары, РББҰ

, "НЗМ" ДББҰ және "РФММ" КеАҚ басшыларының бұйрығымен анықталады. Ғылыми конкурстың үшінші және төртінші кезеңдері Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің бұйрығымен айқындалған мерзімдерде өткізіледі. Ғылыми конкурс осы Қағидаларда қосымшаға сәйкес жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық ғылыми жобалар конкурстары өткізілетін пәндер тізбесі бойынша өткізіледі.

Ескерту. 14-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің м.а. 15.03.2019 № 114 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

15. Ғылыми жетекшінің немесе оқушылардың ғылыми қоғамының ұсынуымен, ғылыми конкурстың бірінші кезеңіне 9-11 сынып оқушылары қатысады. Зерттеу жұмыстарын екі оқушыдан кем емес орындайды.

16. Екінші кезеңге бірінші кезең жүлдегерлері қатысады, олар ғылыми жетекшінің пікірін және ілеспе құжаттарды (өтінім, мектептің есебі, зерттеу журналы) ұсынады.

17. Ғылыми конкурстың қорытынды кезеңіне қатысуға үміткер үшінші кезеңінің қорытындысы бойынша неғұрлым көп балл жинаған, Астана, Алматы қалаларының, РБҰ-ның, "НЗМ" ДББҰ (әр секция бойынша екі жобадан кем емес) жүлдегерлері.

18. Алып тасталды – ҚР Білім және ғылым министрінің м.а. 15.03.2019 № 114 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

19. Алып тасталды – ҚР Білім және ғылым министрінің м.а. 15.03.2019 № 114 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

20. Төртінші кезең – зерттеу жұмысын қорғау және осы Қағидалардың 8-тармағының талаптарына сәйкес рәсімделген стенд материалын ұсыну. Жұмысты қорғау кезінде авторға (біріккен авторларға) баяндама үшін 10-15 минут беріледі.

3. Конкурста жеңімпаздарды марапаттау

21. Ғылыми конкурстың облыстық кезеңінің жеңімпаздары I, II және III дәрежелі дипломдармен марапатталады.

22. Республикалық кезең жеңімпаздарының саны әр секция және әр жоба бойынша Ғылыми конкурстың республикалық кезеңіне қатысушылардың жалпы санының 45 %-ын құрайды.

Ғылыми конкурстың республикалық кезеңінің жеңімпаздары I, II және III дәрежелі дипломдармен марапатталады. I, II және III дәрежелі дипломдар саны мынадай үйлесімдікпен анықталады: III дәрежелі дипломдармен жеңімпаздардың 50%-ы, II дәрежелі дипломдармен 30%-ы, I дәрежелі дипломдармен 20%-ы марапатталады.

23. Егер бірнеше қатысушы жүлделі орындарды анықтау үшін қажетті төмен деңгейге сәйкес бірдей балл жинаған жағдайда, республикалық кезең жеңімпаздарының саны қазылар алқасының шешімімен көбейеді.

Жалпы білім беретін пәндер

бойынша республикалық ғылыми
жоба конкурстарын ұйымдастыру
және өткізу қағидасына
қосымша

Жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық ғылыми жобалар конкурстары өткізілетін пәндер тізімі

Секциясы	Пәні
1. Физика	Физика
2. Техника	Физика
3. Жер және ғарыш туралы ғылымдар	Физика
4. Математика	Математика
5. Қолданбалы математика	Математика
6. Информатика	Математика, информатика
7. Экономика	Математика, география
8. Биология	Биология
9. Химия	Химия
10. Қоршаған ортаны қорғау және адам денсаулығын сақтау	Биология
11. Тарих	Дүниежүзі тарихы және Қазақстан тарихы
12. Адам және қоғам	Дүниежүзі тарихы және адам және қоғам
13. Өлкетану	География және Қазақстан тарихы
14. Әдебиет	Қазақ әдебиеті және орыс әдебиеті
15. Этномәдениеттану	Дүниежүзі тарихы және Қазақстан тарихы, Қазақ әдебиеті және орыс әдебиеті
16. Тіл білімі	Қазақ тілі, орыс тілі, ағылшын, неміс және француз тілдері

Жалпы білім беретін пәндер
бойынша республикалық ғылыми
жоба конкурстарын ұйымдастыру
және өткізу қағидасына
4-қосымша

Орындаушылардың республикалық конкурстарын ұйымдастыру және өткізу қағидалары

1. Жалпы ережелер

1. Осы Орындаушылардың республикалық конкурстарын ұйымдастыру және өткізу қағидалары (бұдан әрі - Қағидалар) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңына сәйкес әзірленді және техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарының (бұдан әрі – білім беру ұйымдары) студенттері арасында орындаушылардың республикалық конкурстарын өткізуді ұйымдастыру тәртібін белгілейді.

2. Орындаушылардың республикалық конкурстарын (бұдан әрі – конкурстар) Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі білім беру ұйымдарының студенттері (бұдан әрі – қатысушы) арасында білім алушылардың кәсіби даярлығын арттыру, неғұрлым дарынды орындаушыларды анықтау, олардың шығармашылық өсіруі және Қазақстанның музыкалық өнерін насихаттау мақсатында өткізеді.

3. Конкурстардың негізгі міндеттері оқушы жастардың шығармашылық қабілеттерін дамыту Қазақстан Республикасында музыкалық білім беруді жетілдіру мен дамыту, орындаушыларды оқытудың жаңа тиімді әдістемелерін іріктеу және енгізу, білім беру ұйымдары педагогтерінің шығармашылық қызметін ынталандыру болып табылады.

Ескерту. 3-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.04.2020 № 132 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

4. Конкурстар "Аспапта орындаушылық және музыкалық эстрада өнері", "Ән салу", "Музыка теориясы" мамандықтары бойынша осы Қағидаға 1-қосымшаға сәйкес мамандану бағыттары кезегімен ауысып өткізіледі.

5. Конкурстарға қатысуға орындайтын конкурстық бағдарлама дайындаған және білім беру ұйымы педагогикалық кеңесінің ұсынымын алған қатысушылар жіберіледі.

6. Білім беру ұйымы конкурстарға қатысуға әрбір номинация бойынша 2-ден көп емес қатысушы ұсынады.

7. "Музыка теориясы" мамандығы бойынша конкурстарға қатысуға өзге де музыкалық мамандықтардың студенттері жіберіледі.

8. Ұйым қатысушыларды алып жүру үшін концертмейстерді және бір оқытушыны анықтайды және жолдайды.

9. Конкурстарға қатысуға өтінімдер Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің ұйымдастыру комитеті көрсеткен мерзімде мемлекеттік және орыс тілдерінде басылған түрде ғана осы Қағиданың 2-қосымшасына сәйкес нысан бойынша қабылданады.

Өтінімге мынадай құжаттар қоса беріледі:

1) туу туралы куәліктің көшірмесі (немесе жеке куәліктің көшірмесі);

2) 10x15 см көлеміндегі бір фотосурет;

3) техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарының педагогикалық кеңесінің ұсынымы;

4) конкурсқа қатысушылардың турлар бойынша бағдарламасы.

10. Конкурстардың ұйымдастыру комитеті мен қазылар алқасының құрамы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің бұйрығымен бекітіледі.

11. Ұйымдастыру комитеті конкурстың өткізілетін орнын айқындайды, конкурс материалдарын дайындайды және оларды Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министріне бекітуге ұсынады.

12. Қазылар алқасы қатысушылардың конкурстың өнер көрсетулерін бағалайды, конкурстық тапсырмалар аяқталған соң нәтижелерді хабарлайды. Қазылар алқасының шешімі соңғы болып табылады және қайта қаралмайды.

13. Конкурстық комиссияның шешімі ашық түрде қарапайым дауыс беру арқылы конкурстық комиссия құрамының 3/2 қатысқан кезде қабылданады. Дауыстар тең болған жағдайда, төрағаның дауысы шешуші дауыс болып табылады.

14. Қазылар алқасының мүшесі қазіргі уақытта өзі оқытып жүрген қатысушылардың кандидатурасы бойынша дауыс беруге және талқылауға қатыспайды. Дауыстар тең болған жағдайда, төрағаның дауысы шешуші дауыс болып табылады.

15. Қазылар алқасы конкурсқа қатысушылардың шеберлігіне баға береді, оларға бірінші, екінші және үшінші орын береді, оларды дипломдармен және бағалы сыйлықтармен марапаттайды.

2. Конкурстарды ұйымдастыру және өткізу тәртібі

16. Қатысушылар орындайтын музыкалық шығармаларды Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің бұйрығымен бекітілетін Конкурс бағдарламасы жасалады, Конкурс бағдарламаға сәйкес өтеді. Қатысушылардың өнер көрсету кезегі ұйымдастыру комитеті 1-турдың алдында өткізетін жеребе бойынша анықталады және конкурс аяқталғанша сақталады.

17. "Аспапта орындаушылық және музыкалық эстрада өнері", "Ән салу" мамандықтары бойынша Конкурстың әрбір туры мына көрсеткіштер бойынша 25 балдық жүйемен бағаланады:

музыкалық дарындылықтың айқындылығы - 5 балл;

орындау техникасы (тазалығы, сауаттылығы, айшықталуы) - 5 балл;

шығарманы стильдік айшықтау - 5 балл;

әртістігі - 5 балл;

жеке-даралығы - 5 балл.

Екінші турға жиынтығында кемінде 18 балл алған қатысушылар жіберіледі.

Үшінші турға әрбір аспап (дауыс) бойынша жиынтығында кемінде 21 балл алған қатысушылар жіберіледі.

18. Қатысушылар ұсынған бағдарламаларды өзгертуге жол берілмейді. Барлық шығармалар жатқа орындалады. Әрбір шығарма бір рет қана орындалады.

19. "Музыка теориясы" мамандығы бойынша конкурстар нысандары мен мазмұны әртүрлі 3 турда өткізіледі:

1) сольфеджио және гармония мамандандыруы бойынша конкурс:

2 тапсырмадан тұрады, біреуі - сольфеджиодан, екіншісі - гармониядан.

Қатысушылар соңына дейін барлық турларға қатысады:

1 тур - жазбаша жұмыс;

2 тур - ауызша жауап;

3 тур - есту бойынша талдау және орындау.

Әрбір тапсырма 10 балдық бағалау жүйесі бойынша мына көрсеткіштермен бағаланады:

Бірінші тур екі бөлімге бөлінеді:

сольфеджиодан диктант;

гармониядан есеп.

Сольфеджиодан диктант мына параметрлерден тұрады:

диктантты сауатты әрі дұрыс жазу;

жазу уақыты.

Диктантты жатқа сақтағаны бойынша қайталаған қатысушы қосымша балл алады.

Гармониядан есептер шығару мына көрсеткіштермен бағаланады:

функционалды сауаттылық;

қызықты фонизм;

мүлтіксіз дауыс меңгеру.

Есепті 2 нұсқада шешкен қатысушы қосымша балл алады.

Екінші тур - парақтан оқу және секвенциядан тұрады.

Парақтан оқу мына параметрлермен белгіленеді:

мелодияны сауатты орындау;

мәнерліп ән салу.

Өзін-өзі сүйемелдеген қатысушы қосымша балл алады.

Секвенция мына параметрлермен анықталады:

сауатты орындау;

адым мен бағытты таңдау;

музыкалық сезімталдығы.

Ұсынылған 2 секвенцияның екіншісін орындаған қатысушы қосымша балл алады.

Үшінші тур екі бөлімнен тұрады: есту арқылы талдау және периодты ойнау.

Есту арқылы талдау мына параметрлермен бағаланады:

тональдық жоспарын есту арқылы анықтау;

музыкалық материалдың такт бойынша аккордтық мазмұнын анықтау.

Жатқа (алдын ала жазусыз) есту бойынша, талдау жасаған қатысушы қосымша балл алады.

Ойнау кезеңі мына көрсеткіштермен бағаланады:

Ойластырылған аккордтан тыс дыбыстарды қолдана отырып, дауыстың сауатты меңгерілуі (алдын ала берілген басталуы мен тональдық жоспар бойынша периодты ойнау - ең жоғары балл - 5; берілген тональдық жоспар бойынша өздігінен периодты бастап ойнау - 4; алдын ала дайындалған периодты ойнау - 3);

Стильдік біркелкілік. Периодтың жанрлық өңдеуін жасаған қатысушы қосымша балл алады.

2) "Музыкалық әдебиет" мамандандыруы бойынша конкурс 3 турдан тұрады:

концертке кіріспе сөз;

викторина;

коллоквиум және музыкалық тақырыптарды орындау.

Бірінші тур "Концертке кіріспе сөз" екі бөлімнен тұрады:

концертке кіріспе сөзді жазба ресімдеу (90 мин.);

қатысушылардың ауызша сөйлеуі (5-7 мин.).

Бірінші турдың бөлімдері 10 балдық жүйе бойынша бағаланады.

Концертке кіріспе сөзді жазбаша ресімдеу мына көрсеткіштермен бағаланады:

баяндаудың толықтығы;

баяндаудың логикасы;

баяндаудың стилі.

Ауызша сөйлеу мына көрсеткіштермен бағаланады:

сөйлеу мәдениеті;

сөйлеу техникасы;

әртістігі.

Екінші тур "Викторина" 20 нөмірден тұрады. Бір нөмірді тыңдау уақыты - 1 минут, нөмірді ресімдеу - 1 минут.

Екінші тур 20 балдық жүйе бойынша мына көрсеткіштермен бағаланады:

табылған нөмірлерінің саны;

жауаптың толықтығы (композитор, шығарма, әрекет, бөлім, тональдығы).

Үшінші тур "Коллоквиум және музыкалық тақырыптарды орындау" екі бөлімнен тұрады:

коллоквиум (әңгіме түрінде 10 сұраққа ауызша жауап беру);

музыкалық тақырыптарды орындау. Тізімде кемінде 100 нөмір болуы керек.

Қатысушы 10 тақырыпты орындауы керек.

Үшінші турдың әрбір бөлімі 10 балдық жүйе бойынша бағаланады.

Коллоквиум мына көрсеткіштермен өлшенеді:

материалды толық білуі;

сөйлеу мәдениеті.

Музыкалық тақырыптарды орындау мынадай көрсеткіштермен бағаланады:

орындау сапасы (орындаудың дұрыстығы, сауаттылығы);

орындаудың музыкалық сезімталдығы.

"Музыка теориясы" мамандығы бойынша конкурстық тапсырмалар бойынша ең жоғарғы балдың қосындысы 60-қа тең.

3. Конкурстардың қорытындыларын шығару

20. "Аспапта орындаушылық" мамандығы бойынша конкурстарға қатысушыларға тиісті балл жинағанда мынадай орындар беріледі:

1 - орын және лауреат атағы - кемінде 24-25 балл;

2 - орын және лауреат атағы - кемінде 22-23 балл;

3 - орын және лауреат атағы - кемінде 20-21 балл.

Кемінде 18 балл алған конкурстарға қатысушыларға дипломант атағы беріледі.

21. "Музыка теориясы" мамандығы бойынша конкурстарға қатысушыларға мына орындар беріледі:

1-орын және лауреат атағы - кемінде 57-60 балл;

2-орын және лауреат атағы - кемінде 54-56 балл;

3-орын және лауреат атағы - кемінде 51-53 балл.

Дипломант атағы 48-50 балл жинаған қатысушыларға беріледі.

22. Барлық лауреаттар өз қалауларымен конкурс аяқталған соң ұйымдастыру комитеті ұйымдастырған қорытынды концертке қатысады.

Орындаушылардың республикалық конкурстарын ұйымдастыру және өткізу қағидаларына 1-қосымша

Орындаушылар конкурсының мамандану бағыттарының кезектесуі

конкурсты өткізудің 1-ші жылы	конкурсты өткізудің 2-ші жылы
"Аспапта орындаушылық": 1) үрлемелі ағаш аспаптар (флейта, гобой, кларнет, фагот, саксофон-альт, саксофон-тенор);	"Аспапта орындаушылық": 1) фортепиано;
2) үрлемелі мыс аспаптар (валторна, труба, тромбон, туба), урмалы аспаптар;	2) скрипка, альт, виолончель, контрабас.
3) қазақ халық аспаптары (домбыра, шертер, қобыз, қыл-қобыз);	"Ән салу" дауыс бойынша: 1) сопрано;
4) орыс халық аспаптары (баян, аккордеон, гитара, домра-прима, домра-бас).	2) меццо сопрано;
	3) тенор;
	4) баритон;
	5) бас.
	"Теориялық музыка" кезекпен ауысып: 1) музыкалық әдебиет (бірінші жылы);
	2) гармония және сольфеджио (екінші жылы).

Орындаушылардың республикалық конкурстарын ұйымдастыру және өткізу қағидаларына 2-қосымша

Нысан

ӨТІНІШ

Мамандық _____

Мамандану _____

Қатысушының аты-жөні _____

_____

Жынысы _____

Туған жері мен күні _____

Оқу орнының аты, курс _____

Мұғалімнің аты-жөні _____

Концертмейстердің аты-жөні _____

Алып жүретін адамның аты-жөні _____

Мекен-жайы _____

Телефон нөмірі, факс _____

Код _____

Өтінішті толтырған күні _____

Қолы _____

Оқу орны басшысының аты-жөні _____

МО Қолы

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2012 жылғы 13 наурыздағы
№ 99 бұйрығына 5-қосымша

Республикалық кәсіби шеберлік конкурстарын ұйымдастыру және өткізу қағидалары

Ескерту. 5-қосымша жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 16.08.2017 № 411 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы республикалық кәсіби шеберлік конкурстарын ұйымдастыру және өткізу қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) республикалық кәсіби шеберлік конкурсын (бұдан әрі – конкурс) ұйымдастыру және өткізу тәртібін анықтайды.

2. Осы қағидаларда мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) әлеуметтік әріптестер – жұмыс берушілер және конкурсты ұйымдастыруға тікелей көмек көрсететін демеушілер;

2) құзыреттіліктің техникалық сипаттамасы – құзыреттіліктер атауын анықтайтын, сайыс кезеңдерінің жүргізілу бірізділігін, конкурсқа қатысушылардың конкурстық тапсырмаларын бағалау өлшемшарттарын, еңбекті қорғау және қауіпсіздік

техникаларының салалық талаптарын, материалдар мен жабдықтарды анықтайтын құжат;

3) Competition Information System, CIS (Компетишн Информэйшн Систем, СИС – байқауға қатысушыларын бағалаудың ақпараттық жүйесі (бұдан әрі – БАЖ).

2-тарау. Республикалық кәсіби шеберлік конкурсын ұйымдастыру және өткізу тәртібі

3. Конкурсты ұйымдастыру және өткізу үшін Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі конкурстың ұйымдастыру комитетін (бұдан әрі - Ұйымдастыру комитеті) құрады. Ұйымдастыру комитетінің құрамы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің (бұдан әрі - Министр) бұйрығымен бекітіледі.

Конкурстың ұйымдастыру комитетінің құрамына Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің (бұдан әрі - Министрлік) өкілі, Министрліктің қарамағына жататын ұйымдардың, облыстардың, Астана, Алматы қалаларының білім беру басқармаларының, тиісті қызмет салаларының жұмыс берушілер бірлестіктерінің және жұмыс берушілердің өкілдері кіреді.

4. Ұйымдастыру комитеті республикалық мерзімді басылымдарға және Министрліктің интернет-ресурсына конкурстың өткізілетін уақыты, күні және орны туралы, өтінім қабылдаудың басталу және аяқталу мерзімі туралы хабарлама жібереді.

5. Конкурсқа облыстардың, Астана, Алматы және Шымкент қалаларының білім басқармалары өткізетін өңірлік конкурстың жеңімпаздары (бұдан әрі – конкурсқа қатысушы) қатысады.

Конкурсқа қатысушы Ұйымдастыру комитетіне мынадай құжаттарды ұсынады:

1) осы Қағидаларға 1-қосымшаға сәйкес нысан бойынша конкурсқа қатысуға өтінім;
2) осы Қағидаларға 2-қосымшаға сәйкес нысан бойынша өңірлік деңгейдегі конкурстық комиссия отырысының хаттамасының көшірмесі

3) жеке басын куәландыратын құжаттың көшірмесі;

4) 3x4 сантиметр көлеміндегі 4 фото сурет;

5) мінездеме – жіберіп отырған техникалық және кәсіптік білім беру ұйымының ұсынымы;

6) "Денсаулық сақтау саласындағы есепке алу құжаттамасының нысандарын, сондай-ақ оларды толтыру жөніндегі нұсқаулықтарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің міндетін атқарушының 2020 жылғы 30 қазандағы № ҚР ДСМ-175/2020 бұйрығымен бекітілген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 21579 болып тіркелген) нысан бойынша 075/е медициналық анықтама.

Ескерту. 5-тармаққа өзгеріс енгізілді - ҚР Оқу-ағарту министрінің 07.08.2023 № 248 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

6. Ұйымдастыру комитеті осы Қағидалардың 5-тармағында көрсетілген құжаттардың толықтығын тексереді. Толық құжаттардың жиынтығын ұсынған конкурсқа қатысушыларға қатысуға рұқсат етіледі.

Осы Ереженің 5-тармағында көрсетілген толық емес құжаттардың жиынтығы ұсынылған жағдайда, түскен күннен бастап 1 (бір) жұмыс күн ішінде құжаттар қайтарылады.

Ұйымдастыру комитеті хабарландыруда көрсетілген құжаттарды ұсынудың соңғы мерзімі аяқталған күннен кейін 5 (бес) жұмыс күн ішінде конкурсқа қатысушылардың тізімін жасайды.

7. Конкурс 1 (бір) кезеңнен тұрады.

8. Конкурстық тапсырмаларды құру және оларды бағалау өлшемшарттарын, алаңдарды салу өлшемшарттарын әзірлеу үшін, Министрдің бұйрығымен бекітілген сарапшылар кеңесі құрылады.

Сарапшылар кеңесі әлеуметтік әріптестердің өкілдерінен, орта білімнен кейінгі техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарының өндірістік оқыту шеберлерінен құрылады.

9. Ұйымдастыру комитеті жарыстың басталуына дейін 3 (үш) күнтізбелік күннен кешіктірмей үй-жайларды және конкурстық орындарды дайындауды (салуды) қамтамасыз етеді және конкурс басталмас бұрын 1 (бір) күн бұрын қатысушыларға жұмсалатын материалдармен, құралдармен, жабдықпен қамтамасыз етеді.

10. Конкурстың басталуына дейін 1 (бір) сағат бұрын сарапшылар кеңесі Ұйымдастыру комитеті бекіткен конкурстық тапсырманы бағалау өлшемшарттарына қатысушыларды таныстырады, оларды конкурстық тапсырмаларды, еңбек қорғау және қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқауларды ұсынады.

11. Осы Ереженің 5-тармағында көзделген ұсынылған құжаттарды және конкурстық тапсырмаларын орындау нәтижелерін бағалау үшін Министрдің бұйрығымен конкурстық комиссия құрылады. Конкурстық комиссия құрамына белгілі бір мамандық бойынша кемінде 3 (үш) сарапшыдан тұратын конкурстық комиссияның төрағасы мен мүшелері кіреді. Конкурстық комиссия мүшелерінің саны тақ сан. Конкурстық комиссияның хатшысы конкурстық комиссия отырысының хаттамасын жүргізеді және конкурстық комиссияның мүшесі болып табылмайды.

12. Конкурстық комиссияның мүшелері конкурстық тапсырмаларды орындағаннан кейін конкурстық комиссияға конкурсқа қатысушылардың конкурстық тапсырмаларды орындауы туралы қорытындысын (бұдан әрі - қорытынды) (ерікті нысанда) ұсынады.

13. Байқау комиссиясының мүшелері сарапшылардың ұсынған пікірлері негізінде конкурс қатысушыларын БАЖ-ды пайдалана отырып, құзыреттердің техникалық сипаттамаларына сәйкес бағалайды.

14. Конкурстың жеңімпаздары әрбір мамандық бойынша бірінші, екінші және үшінші орындарды иелену арқылы конкурстық комиссияның шешімімен еркін

конкурстық комиссия отырысының хаттамасымен ресімделеді. Жеңімпаздар дипломдармен марапатталды.

Республикалық кәсіби шеберлік
конкурстарын ұйымдастыру
және өткізу қағидаларына
1-қосымша
Нысан

Конкурсқа қатысу үшін өтінім

(облыстың, Астана, Алматы және Шымкент қалаларының атауы)

Ескерту. 1-қосымшаның тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 07.08.2023 № 248 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Конкурсқа қатысушысының Т.А.Ә. (болған жағдайда)	Туған жылы/айы/күні	Ұйым атауы	Лауазымы (жұмыс істейтін адамдар үшін)	Кәсіптік құзыреті	Байланыс ақпараты (мекенжай, телефон, e-mail)	Ұйым басшысы

Өңірлік деңгейде өткізілетін конкурстың сарапшылар кеңесінің мүшелері:

Т.А.Ә. (болған жағдайда)

(қолы)

Ұйымдастыру комитетінің төрағасы

Т.А.Ә. (болған жағдайда)

(қолы)

Күні _____ 20__ ж.

Республикалық кәсіби шеберлік
конкурстарын ұйымдастыру
және өткізу қағидаларына
2-қосымша
Нысан

Өңірлік деңгейдегі конкурстық комиссия отырысының хаттамасы

(облыстың, Астана, Алматы және Шымкент қалаларының атауы)

Ескерту. 2-қосымшаның тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 07.08.2023 № 248 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Мамандық _____
(атауы)

Қатысқандар:

сарапшылар кеңесінің мүшелері (Т.А.Ә. (болған жағдайда), лауазымы, жұмыс орны)

:

конкурстық комиссия мүшелері (Т.А.Ә. (болған жағдайда) лауазымы, жұмыс орны):

---

1. Конкурста _____ адам қатысты

Конкурста қатысушының Т.А.Ә. (болған жағдайда)	Ұйым атауы	Жинаған балл саны

2. Конкурстық комиссия қойған балдарды есептеу нәтижесі бойынша жүлделі орындар тағайындалады:

Орын	Конкурста қатысушының Т.А.Ә. (болған жағдайда)	Жинаған балл саны
I		
II		
III		

Қолы:

Сарапшылар кеңесінің мүшелері: _____
Т.А.Ә. (болған жағдайда)

_____ (қолы)

Конкурстық комиссия мүшелері: _____
Т.А.Ә. (болған жағдайда)

_____ (қолы)

Мерзімі _____ 20__ ж.